

Before you Sign

တၢ်ဒုးဟးထီၣ်ကွံာ်

တၢ်တူၢ်လိာ်မုၢ်ဘၣ်သ့, တချးလၢသုဒိကနၢ် ဖိးခးဒီးဘၣ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိးခးအံၤ တၢ်မၤအိၣ်ထီၣ်အီၤ ဒ်သိးကမၤ စၢၤဒုးသ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်သ့ လၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီခွဲးယၢ်အိၣ် လၢအိၣ်ထီၣ်ကွံာ်အိၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. သုမ့ၢ်သ့ၣ်ညါသုခွဲးသ့ယၢ် ဒီးသုမ့ၢ်ဒါတဖၣ်န့ၣ် သုကသ့ယုထၢတၢ် လၢအကဘၣ်ဘျးသုတၢ်အိၣ်မူ လၢခဲဒုးဒုးအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အဂ္ဂုဒိၣ်ဝဲ လၢသုကဘၣ်သ့ၣ်ညါ ဖိးခးတဖၣ်အံၤ တမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ် လၢကဘၣ်လိာ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ လၢသုတၢ်အိၣ်အသးအဂီၢ်ဘၣ်. မ့ၢ်ဒုးအဟ့ၣ်သ့ တၢ်ဝုၣ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ယး မ့ၢ်ဆ့ၣ်မ့ၢ်ဂီၤ တၢ်သိၣ်တၢ်သီအဝုၣ်အကျိၤအခိၣ်တီတဖၣ် လၢတၢ်သူအီၤလၢ သုတၢ်အိၣ်အသးအဂီၢ် ကသ့ဝဲဒုးန့ၣ်လီၤ.

တနံၤအံၤ ပကကတီၤသကိး ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိအခွဲးအယၢ် ဖဲဟံၣ်ကစၢ်ဂုၣ်ကျဲးစး ဟီဟးကွံာ်အီၤအခါန့ၣ်လီၤ.

တချးလၢပတဲသကိး တၢ်ဒုးဟးထီၣ်ကွံာ်အီၤအကျိၤအကျဲးန့ၣ် အဂ္ဂုဒိၣ်ဝဲ လၢပကဘၣ်သ့ၣ်ညါပၢ်စၢၤ တၢ်ဂုၣ်လိာ်မုၢ်လိာ် လၢဟံၣ်ကစၢ် ဒီးပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိအဘၢၣ်စၢၤ အိၣ်ဝဲဒ်လဲၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဖိးအိၣ်မၤအိၣ် အတၢ်ဂုၣ်လိာ်မုၢ်လိာ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ဖိးအိၣ်မၤအိၣ်အဂၤအသိး အဂ္ဂုဒိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ပၢ်ယး တၢ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးယါခဲလၢာ် လၢနၤဒီးနဟံၣ်ကစၢ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. စုလၢနဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲ အတၢ်အုၣ်သး လိာ်ကုန့ၣ် နဘၣ်ပၢ်ယးဝုၤဝုၤ ဒ်သိးနဒုးနဲၣ်ဖျါ လၢနဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲဝံၤလံကန့ၣ်ဝဲလီၤ. နဟံၣ်ကစၢ်အမံၤ ဒီးအိၣ်ဟံၣ်အလီၢ်အကျဲးန့ၣ် နကြး သ့ၣ်ညါ ဒ်သိးနဆုၤလံာ်ဒုးသ့ၣ်ညါ မ့ၢ်တမ့ၢ် နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးဟဲစီၣ်လံာ်ပတဲထီၣ် ဆူနဟံၣ်ကစၢ်အအိၣ် ဒီးထံၣ်လိာ်အီၤ မ့ၢ်တမ့ၢ် အပူၤဘၣ်မူ ဘၣ်ဒါကသ့အဂီၢ်လီၤ. နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ် လၢတၢ်မၤအသး လၢနဒုးပူၤတမံၤမံၤန့ၣ် နဘၣ်ကွဲးတဲဖျါ တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဝဲန့ၣ်အဝုၣ် အကျိၤ ဒ်လံာ်ပဂုၤအသိး မ့ၢ်တမ့ၢ် လၢထဲး (text) န့ၣ်လီၤ. မၤလီၤတံၢ် လၢထီၣ်ဘိနအိၣ်ဒီးလံာ် လၢနကွဲးတဖၣ်အခိၣ်ပံာ်တက့ၢ်. တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ ဒီးဟံၣ်ကစၢ်ဒ်သိး စံးဝဲဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲလၢမ့ၢ်နံၤအဂၤ တမ့ၢ်ဒ်တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ လၢအခိၣ်ထံးအသိးဘၣ်န့ၣ် ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲ လၢတၢ်ကွဲးလံာ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်အသိး နၤဒီးနဟံၣ်ကစၢ် မ့ၢ်အၢၣ်လီၤလၢနမၤနတၢ်မၤ လၢနငါအိၣ်ဟံၣ်အပူၤ မ့ၢ်သ့န့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ကွဲးတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ လိာ်သးဝဲန့ၣ် လၢလံာ်အလီၤလီၤ. နမ့ၢ်လူၤမၤပိာ်ထွဲ တၢ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲးအခိၣ်ထံးအံၤန့ၣ် နဟးပဒုၣ်တၢ်ဝုၣ်ကီၤအါမံၤကသ့ဝဲ ဖဲဟံၣ်ကစၢ် ဒီးပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲအခါန့ၣ်လီၤ.

ကွၢ်ကဒါကွၢ်တၢ်ဝုၣ်ဘၣ်ယး တၢ်ဟီဟးကွံာ်တၢ်အံၤ မ့ၢ်ဟံၣ်ကစၢ်အတၢ်ဂ့ၣ်တၢ်ကျဲၤ လၢအသ့ဝဲ ဒ်သိးအကဒုးဟးကွံာ်ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ လၢဟံၣ်လၢအငါအိၣ်ဝဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.

Before you Sign

တၢ်ငါအိၣ်ဟံၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ (Residential Tenancies Act) ပၣ်ဖျါတၢ်ဂ့ၣ်လိၣ်မုၢ်လိၣ် လၢဟံၣ်ကစၢ် ဒီးပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်အဘၢၣ်စၢၤ ဒီးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ လၢအပၣ်လီၤဝဲဘၣ်ဃး ဟံၣ်ကစၢ်ဟီၤဟးထီၣ်ကွံၣ် ပှၤငါအိၣ်ဟ့ၣ်ဖိကသ့ဝဲ အဆၢအတီၢ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ.

တၢ်ဂ့ၣ်ကအိၣ်ဝဲအါမံၤ လၢဟံၣ်ကစၢ်ကတဲဝဲဘၣ်ဃး အတၢ်ကျဲးစးဟီၤဟးထီၣ်ကွံၣ် ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပၣ်ဃုၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲ တလၢပှၤဘၣ် မ့တမ့ၢ် တဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်ဘၣ်, မၤတၢ်လၢအတယူဖိး ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီဘၣ်, မၤဟးဂီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤ မ့တမ့ၢ် မၤတံၣ်တၢ်ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်အဂၤတဖၣ် လၢတၢ်တဖျါၣ်ယီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤအိၣ်ဟံၣ်ကတံၣ်အါတလၢန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လုၢ်သ့ၣ်ခါ ပတၣ် ဝုၢ်ဖးဒိၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဂ့ၣ်တခါ လၢတၢ်ကဘၣ်ဟီၤဟးကွံၣ် ဒီးဟံၣ်ကစၢ်ကဂ့ၣ်ကျဲးစး ဒုးဟးကွံၣ်ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ ဖဲအဝဲ မ့တမ့ၢ် အဘူးအတၢ်အဲၣ်ဒီးအိၣ် လၢဒးဝဲန့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်တၢ်သီ လီၤတၢ်လီၤဆဲး လၢတၢ်သူၤအီၤ လၢတၢ်ဂ့ၣ်အလီၢ်ခံကတၢ်တခါအံၤ မ့ၢ်ဒ်သိးကဒုးဟးထီၣ်ကွံၣ် ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဂ့ၣ်အံၤ တၢ်သူၤအီၤအါထီၣ် လၢဟံၣ်ကစၢ် လၢအအိၣ်ဒီးဟံၣ်တဖၣ် လၢဟံၣ်အဖျါၣ် (units) အိၣ်စ့ၤန့ၣ်ဒီး ၅ ဖျါၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်ကစၢ်ဟီၤဟးကွံၣ်ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ လၢအဘၣ်ဒၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတသ့ဘၣ် မ့တမ့ၢ် လၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ် မၤဟးဂီၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၣ်, မးတံၣ်တၢ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟီၤဟးဝဲ ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ လၢအန့ၣ်လီၤပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ အတၢ်ကဂ့ၣ်ကတီၢ် (tenant association) အယီၤ မ့တမ့ၢ် ဃုထီၣ်ဝဲ လၢဟံၣ်ကစၢ်ကဘၣ်ဂ့ၣ်ထီၣ်အဒးအယီၤန့ၣ် တသ့ဘၣ်.

ဟံၣ်ကစၢ်ကဘၣ်လူၤပိၣ်မၤထွဲ တၢ်မၤအကျိၤအကျဲ လၢကဒုးဟးထီၣ်ကွံၣ် ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ စးထီၣ်ဝဲလၢကွဲးဒုးသ့ၣ်ညါ ပှၤငါအိၣ်ဟ့ၣ်ဖိ လၢအပၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၣ်တၢ်ကျိၤ လၢကဘၣ်ဟးထီၣ်အဂီၢ် ဒီးလၢတၢ်ဂ့ၣ်တနီၤနီၤအဂီၢ် တၢ်ဆၢကတီၢ် လၢအကမၤဘၣ်လီၤဘၣ်စး တၢ်ဂ့ၣ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ - မ့မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၣ် လၢပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ တဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲဘၣ်န့ၣ် လံၣ်ကွဲးဒုးသ့ၣ်ညါ စ့အကမၤအိၣ်ထဲလဲၣ် ဒီးမ့ၢ်နံၤ လၢကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝံၤ ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲမ့ၢ်ဝံၤလံၣ်န့ၣ် တၢ်ဂ့ၣ်အံၤကတၢ်ဝဲ ဒီးလံၣ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီး အတၢ်မၤဝံၤလံၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အဂ့ၣ်ဒိၣ်ဝဲလၢ ပှၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ ကဘၣ်ဖးလံၣ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါ လၢဟံၣ်ကစၢ်ဆၢဆူအအိၣ်န့ၣ်လီၤ. လံၣ်အံၤ ကပၣ်ဖျါတၢ်မၤအကျိၤအကျဲ ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ် မ့ၢ်နံၤမ့ၢ်သီဘၣ်ဘၣ် ဒီးတၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲ လၢတၢ်ကဘၣ်မၤဝံၤအီၤ ဒီးကျဲတဖၣ်လၢတၢ်ကမၤဘၣ်က့ၤ တၢ်ဂ့ၣ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံၣ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါန့ၣ် ကဘၣ်လီၤဝဲဘၣ်ဝဲ ဒ်တၢ်ငါအိၣ်ဟံၣ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ ပၣ်ပနီၣ်ဝဲအသိး ဒီးမ့ၢ်လံၣ်ပဂ့ၤယီၤဖိ လၢဟံၣ်ကစၢ် ကွဲးဆ့ၢ်ဝဲ ဒီးတမ့ၢ်လၢကယူလိၣ်ဖိးလိၣ် ဒီးပဒိၣ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီဘၣ်.

ပာဆွာတၢ်ကၠုၤအတၢ်ကလုၢ်မ့ၢ်စံးဝဲ လၢနဘၣ်တၢ်ဒုးဟးထီၣ်ကွံၣ်န့ၣ်လံာ်န့ၣ် နကဘၣ်ဟးထီၣ်သ့ပုၤကတၢၢ် ဖဲမုၢ်န့ၣ်မုၢ်သီ လၢတၢ်ကွဲး ဖျါအီၤ လၢတၢ်ကလုၢ်လံာ်အလီၤန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တဟးထီၣ်ဘၣ်န့ၣ် ဟံၣ်ကစၢ်ကိးကျၢ ပၤကလုၢ်ခိၣ် (Sheriff) သ့ဝဲ ဒ်သီးအကဟီ ဟးထီၣ်ကွံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပၤကလုၢ်ခိၣ်မ့ၢ်ပုၤထဲတၢ်ဂၤဇၢ လၢအဟီဟးန့ၢ်ဆူၣ်န့ၣ် လၢဟံၣ်လၢနငါအိၣ်အပူၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. နဟံၣ်ကစၢ် ဆီတလဲကွံၣ်န့ၣ်သီး တချုးလၢပၤကလုၢ်ခိၣ်ဟဲဟ့ၣ်အခွဲးဒ်ဘၣ်န့ၣ် တသ့ဝဲဘၣ်.

မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤအိၣ်ကတၢၢ် လၢနကစိၣ်ကွံၣ်န့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံာ်ခဲလၢၣ် ဖဲနဘၣ်တၢ်ဟီဟးထီၣ်ကွံၣ် အခါန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဟီဟးထီၣ် ကွံၣ်န့ၣ် လၢပၤကလုၢ်ခိၣ်န့ၣ် တၢ်ကဟ့ၣ်န့ၣ် တၢ်ဆၢ ကတီၢ် ရၤ န့ၣ်ဂ့ၣ် လၢနကစိၣ်ကွံၣ် နတၢ်ဖိတၢ်လံာ်တဖၣ် လၢနွံကတၢၢ်မုၢ်န့ၣ် ဒၣ်လဲၣ် မ့တမ့ၢ် ဂူပျၢ်အနံၤဒၣ်လဲၣ်လီၤ. လၢ ရၤ န့ၣ်ဂ့ၣ်အတီၢ်ပူၤ နဟံၣ်ကစၢ်ကဘၣ်ပၣ် နတၢ်ဖိတၢ်လံာ်သ့ဝဲတဖၣ် ဘၣ်ဘၣ်ဘၢဘၢ မ့တမ့ၢ် ဘူးဒီးနအိၣ်တၢ်အလီၢ် ဒီးဘၣ်ဟ့ၣ်န့ၣ် အခွဲး လၢနကဟဲဟံးက့ၤနတၢ်တဖၣ် ဖဲဂီၤဒီ ၈ န့ၣ်ဂ့ၣ်တုၤလၢ ဟါဒီ ၈ န့ၣ်ဂ့ၣ်အတီၢ်ပူၤ န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်တၢ်သီအံၤ ကဘၣ်မၤဒၣ်ဒ် အသးထဲ လၢပၤကလုၢ်ခိၣ်ဟီဟးန့ၣ် အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပမုၢ်လၢလၢနကထံၣ်န့ၣ်ဖိခးအံၤ ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်ဂ့ၤတခါ လၢအယုလိၣ်ဖိးလိၣ် ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဂံၢ်ခိၣ်ထံး တၢ်ကစိၣ် တဖၣ် လၢအဘၣ်ဃးဒီးန့ၣ် ပုၤငါအိၣ်ဟံၣ်ဖိ အခွဲးအယၢၣ် ဖဲနဘၣ်ကွံၣ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီး တၢ်ဟီဟးထီၣ်ကွံၣ်န့ၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်ထွဲ/တၢ်အဂံၢ်ခိၣ်သ့ၣ် - နတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်တီအံၤ မ့ၢ်အိၣ်ဒီးဝဲန့ၣ် ဝံသးစူၤက့ၤကဒါက့ၤဆူ ပုၤလၢအမၤစၢၤန့ၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ကၠုၤကၠုၤလၢအတဲဘၣ်န့ၣ် ဘၣ်ဃးဒီးဖိးခးအံၤန့ၣ်တက့ၢ်. နခိၣ်ဖျါထၢၣ်မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ် နလဲၤယုကွၢ်အီၤဖဲ stepstojustice.ca မ့တမ့ၢ် settlement.org န့ၣ်သ့ဝဲ လၢနကသ့ညါအါထီၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်သ့ၣ်ညါတုၤလံ နတၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ် လၢအဘၣ်လိၣ်ဖိးဒုဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီ, တၢ်မၤစၢၤဆီၣ်ထွဲ မ့တမ့ၢ် ပုၤကကတီၢ်န့ၣ်တၢ်လၢနဂီၢ်န့ၣ် ဝံသးစူၤကိးကျၢ **Legal Aid Ontario** ဖဲလီတဲစိၤ ၁၈၀၀-၆၆၈-၅၂၅၈ မ့ၢ်ဟးထီၣ်တသီတုၤယဲၣ်န့ၣ်သီ စးထီၣ်လၢဂီၤဒီ ၈ န့ၣ်ဂ့ၣ် တုၤဟါဒီ ၅ န့ၣ်ဂ့ၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ် (EST) လၢတၢ်ကမၤစၢၤန့ၣ်အဂီၢ် အိၣ်ဝဲဒီးပုၤကတီၢ်တၢ်အကျိၣ် ၃၀၀ အဘျီၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကၠုၤကၠုၤ လၢအမၤစၢၤဆီၣ်ထွဲဖိးခး လၢတီၢ်စ့တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ **The Law Foundation of Ontario, The YWCA St. Thomas-Elgin** မ့ၢ်ပုၤလၢအဘၣ်မူဘၣ်ဒါ လၢတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဂီၢ်လီၤ.